

ARGUS



de stem van sprakeloze wilde dieren



Inhoud



3

Harm Niesen. **Nieuwe kans voor de natuur op de Maasvlakte.** Door op het laatste moment aan de eisen van De Faunabescherming tegemoet te komen koos het Havenbedrijf eieren voor haar geld. Een opsteker voor de natuur in het gebied!



5

Pauline de Jong. **Raad van State beperkt mosselvisserij.** Omdat naar het idee van De Faunabescherming de natuur in het Waddengebied er niet bij gebaat was, werd het convenant tussen mosselvisserij, LNV en natuurorganisaties met succes aangevochten.

7

Rita Stockmann. **Legaal stropen.** Door onkunde en desinteresse van politici en ambtenaren en door belangenverstrengeling tussen ontheffingsaanvragers en -verleners wordt bijna elk verzoek om dieren te mogen doden gehonoreerd.

9

Harm Niesen. **Ganzen en schade.** Steeds harder klinkt de roep van terreinbeheerders om actie te ondernemen tegen de schade die ganzen aanrichten. Maar is dat terecht?

11

Inge Sloos. **Natuur op bedrijventerreinen: Lust of last.** Te vaak worden dieren van bedrijventerreinen geweerd of wordt hun komst er bij voorbaat onmogelijk gemaakt.

14

Rita Stockmann. **Recreatieschappen versus ganzen.** Na de natuurterreinbeherende instanties blijken nu ook recreatieschappen zich tegen de ganzen in hun gebieden te keren.

16

Betty de Jong. **De buit van de vos.** Vaste rubriek over actueel dierenleed in de media.

18

Jan Bouterse. **Aanbevelingen voor wilde dieren in het Nederlandse landschap.** De auteur geeft een reeks van adviezen voor inheemse dieren om lang en gezond te kunnen leven.

21

Redactie. **Herrie bij de paters van Don Bosco.** Het bezinningsoord Mariahoeve bij Assel blijkt niet alleen voor jongeren een toevluchtsoord te zijn...



Colofon

ISSN 0166-5073

Argus is het kwartaaltijdschrift van De Faunabescherming. Argus wordt toegestuurd aan donateurs die ten minste € 16,- per jaar betalen via postbanknummer 116072 te Renkum.

Sympathisanten betalen € 5,- per jaar en ontvangen jaarlijks de Fauna-nieuwsbief.

Indien u Stichting De Faunabescherming testamentair wenst te gedenken, wordt u verzocht contact op te nemen met de penningmeester.

Donateursadministratie

Postbus 150, 6870 AD Renkum, Postbanknummer 116072.

Voor adreswijzigingen en vragen over de jaarlijkse donatie kunt u ons mailen: donateurs.adm@faunabescherming.nl

Bij betaling vanuit het buitenland dient men de volgende codes te gebruiken:

IBAN: NL84INGB0000116072 en BIC: INGBNL2A.

Secretariaat

Mw. A.P. de Jong, Amsteldijk Noord 135,

1183 TJ Amstelveen,

Telefoon (020) 641 07 98, Telefax (020) 647 37 00,

E-mail: info@faunabescherming.nl

Penningmeester

Mw. I. v.d. Abeele, Korenbloemstraat 30,

6871 WE Renkum,

Telefoon (0317) 318487

Bestuur

I. v.d. Abeele, G.A. Ellenbroek, A.P. de Jong, B. de Jong,

N. Koffeman, H.H. Niesen, R. Stockmann, M. Thieme,

S.H.D. Voss.

Medewerkers

Gerard Ellenbroek, Betty de Jong, Pauline de Jong,

Harm Niesen, Inge Sloos.

Redactieadres

Gerard Ellenbroek, Ratelaar 47, 7322 GM Apeldoorn,

Telefoon (055) 360 360 6,

E-mail: redactie.argus@faunabescherming.nl

Website

www.faanabescherming.nl

Lay-out en druk

Van Berkum Graphic Solutions, Zwaag

Knipselkrant

Zes keer per jaar verschijnt de FaunaKnipselkrant, een bloemlezing van de in de Nederlandse pers verschenen artikelen over jacht en faunabeleid. U kunt zich abonneren door overmaking van € 8,- per jaar op postbanknummer 116072 ten name van donateursadministratie Stichting De Faunabescherming te Renkum, onder vermelding van 'knipselkrant'. Voor de krant bestemde knipsels kunnen worden gestuurd naar: Fauna-Knipselarchief, Schelfhoutplantsoen 10, 1701 NG Heerhugowaard.

Doelstelling

Stichting De Faunabescherming is een niet-gesubsidieerde, landelijke vrijwilligersorganisatie. Haar doel is een ethisch en wetenschappelijk verantwoord faunabeleid.

Stichting De Faunabescherming tracht haar doel te bereiken door het bepleiten van verbetering in de wetgeving, het propageren van onderzoek en het bekendmaken van onderzoeksresultaten aan beleidsinstanties en publiek.

Naar een beter faunabeleid

Nieuwe kans voor de natuur op de Maasvlakte

HARM NIESEN

Zelden volgt onder dit kopje een verhaal, dat enige hoop biedt op een – al is het maar plaatselijk – werkelijk beter faunabeleid. Maar deze keer is dat hopelijk anders. Hopelijk, want de toekomst zal het uit moeten wijzen. Echt veranderd is er nog helemaal niets. Het gaat om het Havenbedrijf van Rotterdam, waarmee we al jaren een uiterst moeizame relatie hebben. Vooral waar het gaat om het veiligstellen van de grote aantallen zilvermeeuwen en kleine mantelmeeuwen die broeden in Europoort en op de Maasvlakte. Op vele manieren, door middel van juridische procedures en door te trachten afspraken te maken over hoe de broedende meeuwen wel en hoe ze niet behandeld zouden moeten worden, hebben we geprobeerd de meeuwenkolonies een veilig broedgebied te geven. Tot nog toe met weinig resultaat. Met het Havenbedrijf en met enkele – maar lang niet alle - bedrijven hebben we vorig jaar afgesproken dat de meeuwen, die een nest met eieren hebben, met rust worden gelaten. Tenzij ze werkelijk op een gevaarlijke plaats broeden. Voorkomen dat er gebroed kon worden zou gebeuren door iedere dag, ook op zon- en feestdagen, de grond te slepen. Zoals dat in weilanden ook gebeurt. En alleen op gronden die op zeer korte termijn in gebruik zouden worden genomen. En vanzelfsprekend zou er ook geïnventariseerd moeten worden, waar de meeuwen onvoorwaardelijk met rust zouden worden gelaten. Het grootste probleem daarbij is dat het Havenbedrijf geen zeggenschap heeft over de individuele bedrijven in het gebied. En veel van die bedrijven willen de meeuwen gewoon helemaal kwijt, omdat sommige werknemers er bang voor zijn. Dat zou tot gevaarlijke situaties kunnen leiden. En bovendien poepen ze op auto's en maken ze veel lawaai. Tenminste tien bedrijven, waaronder hele grote als Shell en Lyondell, kregen een ontheffing om de meeuwen zonder pardon te bestrijden. Ons bezwaar daartegen werd helaas door de Raad van State ongegrond verklaard en op dit moment kan worden waargenomen hoe de meeuwen nesten daar met grof geweld worden verwijderd. Wij betoogden onder andere, dat de tienduizend broedende, kleine mantelmeeuwen zich dan wel niet in een natuurgebied maar op een industriegebied hebben gevestigd, maar dat het hier een groot deel van de wereldpopulatie van een beschermde vogelsoort betreft. Nu we bij de Raad van State geen gehoor hebben gevonden, zijn we naar het Europese Hof gestapt. Volgens de EU-Vogelrichtlijn moet een kolonie van kleine mantelmeeuwen van een dergelijke omvang worden beschermd. Een onderscheid naar broeden in een natuurgebied of op een industrieterrein wordt niet gemaakt.

Het overleg met het Havenbedrijf werd vorig jaar afgebroken, toen wij niet wilden ingaan op de eis om onze bezwaren tegen de aanleg van de tweede Maasvlakte in te trekken. Ondertussen trokken de andere bezwaarmakers één voor één hun beroepen wel in en bleven wij als enige bezwaarmakende organisatie over. Onze bezwaren waren divers van aard: de broedgelegenheid en het foerageergebied van de 25.000 tot 30.000 meeuwen werd niet gegarandeerd, evenmin als die voor grote stern en visdief. En het was onduidelijk in hoeverre het voedselgebied en de rust voor eidereend, zwarte zee-eend en toppereend in gevaar zouden komen. Het Havenbedrijf stelde alles in het werk om een zitting bij de Raad van State te voorkomen, maar zolang er niet volledig aan onze verlangens tegemoet werd gekomen, kon daar geen sprake van zijn.

De zitting ging dus door en die verliep, wellicht mede door de zeer zware delegatie van het Havenbedrijf, niet echt naar onze zin. Toch was ook het Havenbedrijf na de zitting niet helemaal gerust. Om met hun eigen woorden te spreken: je weet het maar nooit met de Raad van State en zelfs als er maar 5% kans is dat De Faunabescherming voor een deel in het gelijk wordt gesteld, is dat – voor het Havenbedrijf dus – een onaanvaardbaar risico. Zoals gezegd, alleen als aan al onze eisen tegemoet kon worden gekomen, waren wij bereid ons beroep in te trekken voordat er een uitspraak van de Raad van State was. Uiteindelijk, letterlijk een paar uur voor die uitspraak zou komen, was het dan toch nog zo ver. Het Havenbedrijf laat, in samenwerking met onze ecooloog, plannen opstellen voor voldoende broedgelegenheid voor kleine mantelmeeuwen, visdieven en grote sterns op Maasvlakte Twee en Eén. Er wordt voor gezorgd dat de vertroebeling door de zandzuigers binnen de perken blijft, zodat de schelpdierbestanden en daarmee het voedsel voor zwarte zee-eend, eidereend en toppereend voldoende beschikbaar is. De enige overgebleven eis ligt buiten de macht van het Havenbedrijf en is gericht aan het ministerie van LNV: aanwijzing van het zeegebied bij Hoek van Holland tot Natura 2000 gebied. Waarbij het overigens nog de vraag is in hoeverre die aanwijzing tot een voor het zeemilieu betere situatie zal leiden. Van belang



Kleine mantelmeeuwen in het Europoortgebied met op de achtergrond de enorme installaties van de petrochemische industrie. Foto: Harm Niesen.

is ook, dat we bepaald niet machteloos hoeven toe te kijken hoe het zich op de beide Maasvlaktes allemaal ontwikkelt. Er moeten beheerplannen worden opgesteld en als die naar onze mening niet aan de eisen voldoen, kunnen we daartegen weer in beroep gaan. Naar onze overtuiging is deze regeling veel beter dan wat we met een uitspraak van de Raad van State ooit hadden kunnen bereiken. Die had nooit meer kunnen doen dan de verleende Natuurbeschermingswetvergunning – misschien maar op een enkel onderdeelje – vernietigen met als mogelijke argumentatie, dat er onvoldoende zeker-

heid zou bestaan over de gunstige staat van instandhouding van beschermde soorten. Het gevolg daarvan zou uitstel, geen afstel, zijn, om meer onderzoek te kunnen doen. Dat zou nooit de gegarandeerde, gunstige staat voor alle soorten, met onze blijvende bemoeienis, hebben kunnen opleveren. Natuurlijk, in het algemeen zijn wij geen voorstander van dit soort afspraken en stonden wij kritisch tegenover de afspraken die andere organisaties eerder maakten. Maar in dit uitzonderlijke geval denken we meer gekregen te hebben dan in ieder ander scenario. De toekomst zal leren of het ook werkelijk zo uitpakt.



Raad van State beperkt mosselvisserij

PAULINE DE JONG

De afgelopen tientallen jaren is er een heftige strijd gevoerd tussen de mosselvisserij in de Waddenzee en een aantal natuurbeschermingsorganisaties. Telkens weer troffen beide partijen elkaar voor de rechter, in dit geval de Raad van State. De natuurbescherming was van mening dat de mosselvisserij, waarbij mossel"zaad" – gewoon kleine mosseltjes - van de wilde banken wordt weggevist en wordt uitgestrooid op percelen elders in de Waddenzee, schadelijk is voor het hele ecosysteem. Door deze vorm van visserij worden de mosselbanken in zijn geheel weggevist, waarbij de bodem *final* wordt omgeploegd. De wilde mosselbanken krijgen zo geen kans om uit te groeien tot ongestoorde meerjarige mosselbanken. Meerjarige, ongestoorde mosselbanken vormen een uniek ecosysteem op zich en zijn een belangrijk onderdeel van de Waddenzee. Op, in en rondom dergelijke mosselbanken leven tal van dier- en plantensoorten. De natuurbescherming betoogde keer op keer dat er bij de vergunningverlening ten behoeve van deze zogenaamde bodemberoerende visserij onvoldoende rekening wordt gehouden met de natuurbelangen.

Onvoldoende onderzoek

Deze strijd leek begin 2008 eindelijk te worden beslecht in het voordeel van de natuur. Op 27 februari 2008 vernietigde de Raad van State op verzoek van verschillende natuurbeschermingsorganisaties, waaronder De Faunabescherming, achteraf de door het ministerie van Landbouw verleende vergunning voor het vissen op mosselzaad in de Waddenzee in het voorjaar van 2006. De overweging daarbij was, dat niet was aangetoond dat door de mosselvisserij geen schade wordt aangericht aan de natuurwaarden van de Waddenzee. Bovendien wees de Raad van State erop dat de natuurwaarde van de Waddenzee niet alleen wordt gevormd door mosselen, maar ook door andere dier- en plantensoorten. De gevolgen van de mosselvisserij op deze andere dier- en plantensoorten bleek in het geheel niet te zijn onderzocht.

Deze uitspraak betekende een enorme opsteker voor de natuurbescherming, die tot dan toe telkens in de kou was blijven staan. De visserijsector en het ministerie van Land-

bouw zaten vervolgens met een probleem. De vragen die volgens de Raad van State niet of onvoldoende waren beantwoord, worden behandeld in een meerjarig onderzoek, waarvan de uitslagen de komende acht jaar

niet worden verwacht. Op basis van deze uitspraak zou er dus de komende acht jaar niet op mosselzaad gevestigd kunnen worden. Op initiatief van het ministerie van LNV zijn vervolgens gesprekken gestart tussen de mosselsector en de natuurbescherming om te bekijken hoe het nu verder zou moeten gaan. Het zal duidelijk zijn dat vanwege de uitspraak van de Raad van State de natuurbescherming in deze heel sterk stond.

Niet betrokken

De Faunabescherming is niet betrokken geweest bij de gesprekken met de mosselsector. Ons doel is de bescherming van de natuur en ons uitgangspunt is dat menselijke activiteiten in het grootste natuurgebied van Nederland, de Waddenzee, uitsluitend kunnen worden toegestaan wanneer er zekerheid is dat daardoor de natuurwaarden niet worden aangetast. De Faunabescherming heeft niet tot doel om de mosselsector in stand te houden of te beschermen.

Begin 2009 bleek dat de mosselsector met een aantal natuurbeschermingsorganisaties, te weten Waddenvereniging, Vogelbescherming, Natuurmonumenten en Stichting WAD, een convenant had gesloten. In dit convenant wordt erkend dat de bodemberoerende mosselvisserij schadelijk is voor het ecosysteem en op termijn moet worden afgebouwd. De vissers krijgen wel tien jaar de tijd om dat te doen. In het convenant is ook vastgelegd dat de mosselsector zal moeten investeren in alternatieve bronnen voor mosselzaad. De afgelopen jaren wordt al op grote schaal geëxperimenteerd met zogenaamde mosselzaadinvanginstallaties (MZI's). Dit zijn grote drijvende constructies die inmiddels in de Waddenzee al vele hectaren in beslag nemen. De bedoeling is dat de vrij zwevende jonge mosseltjes zich op deze



De mosselvisserij van Den Oever, Texel, waren niet blij met de uitspraak van de Raad van State.
Foto: Harm Niesen.



constructies vastzetten. Op deze manier kan er dus mosselzaad worden gewonnen zonder de bodem te beroeren. In het convenant is afgesproken dat de vissers in het voorjaar van 2009 alvast 20% van de mosselbanken met rust zullen laten.

De Faunabescherming is niet gelukkig met dit convenant. De termijn die de vissers wordt geboden om door te gaan met de schadelijke vorm van visserij is veel te lang. Er is sprake van schade, er lag een goede uitspraak van de Raad van State, dus had de natuurbescherming niet zoveel hoeven in te leveren. Het zou de mosselvisserij moeten zijn die concessies moet doen en niet de natuurbescherming.

Geen onderzoek nodig?

Tot onze verbazing bleek in de aanvraag voor de vergunning voor 2009 volledig te worden ontkend dat er sprake zou zijn van schadelijke effecten van de mosselvisserij op het ecosysteem. Zo wordt in de aanvraag gezegd dat het aantal eidereenden sinds 1993 niet achteruit is gegaan. Dat wordt als bewijs gezien voor het feit dat de mosselvisserij niet schadelijk is voor deze vogelsoort. De eidereendenpopulatie was echter daarvoor al ingestort. Als gevolg van het uitblijven van zaadval waren de kokkel- en mosselbestanden in de Waddenzee zeer laag. Toen vervolgens in de winter van 1989-1990 het hele bestand aan mosselbanken werd weggevoerd, leidde dat tot grote sterfte onder de eidereenden. Dat wordt voor het gemak maar even vergeten. Bovendien wordt in de aanvraag gesteld dat er helemaal geen onderzoek meer nodig is naar de andere dier- en plantensoorten in dit gebied, zoals

de Raad van State had bepaald. De algemene soorten zijn nog steeds algemeen, dus is er ook op dat punt helemaal niets aan de hand, aldus de aanvraag. Algemene soorten zijn algemeen, omdat het gaat om soorten die weinig kritisch zijn en die zich makkelijk aan veranderende omstandigheden kunnen aanpassen. Anders waren ze nooit algemeen geweest. Waar het om gaat is natuurlijk het effect van de mosselvisserij op de kritische en kwetsbare soorten. Daar is niet naar gekeken. Nee, logisch. Daaruit zou namelijk wel eens kunnen blijken dat de natuurbescherming steeds gelijk heeft gehad.

Extra bedreiging

Op basis van deze aanvraag verleende de minister van Landbouw vergunning voor het opvissen van de gevraagde hoeveelheid jonge mosseltjes. En hoewel op grond van deze vergunning en het convenant 20% van de mosselbanken met rust gelaten zou worden, bleek dat de mosselsector daar in feite niets voor hoefde in te leveren. Uit de gegevens over de hoeveelheden mosselen blijkt dat deze gespaarde bank slechts 10% van de totale hoeveelheid mosselen bevat. De vissers zullen dus niet 80% van alle mosselen wegvissen, maar 90%! De 10% mosselen die zij laten liggen staat gelijk aan 2 miljoen kilo mosselen. Deze hoeveelheid mosselen blijken de vissers inmiddels al voor het grootste deel, zo'n 1,5 miljoen kilo, via de MZI's binnen te halen. Daarnaast ontvingen zij dit jaar voor het eerst een vergunning om mosselzaad uit Zweden en Noorwegen aan te voeren. Vooral deze laatste vergunning is bepaald niet onomstreden, aangezien met de import van dit Noors en Zweeds mosselzaad

het risico bestaat dat daarmee ongewenste niet-inheemse dier- en/of plantensoorten worden meegenomen. Dus in plaats van het met rust laten van dit prachtige natuurgebied wordt er dit jaar alleen nog maar een bedreiging voor het ecosysteem aan toegevoegd.

Op één lijn

De Faunabescherming heeft tegen de vergunning voor de mosselzaadvisserij in het voorjaar van 2009 bezwaar gemaakt en heeft de Raad van State gevraagd deze vergunning te schorsen. Wij zijn ervan overtuigd dat de mosselvisserij wel degelijk schadelijk is voor de Waddenzee en wij maken met name bezwaar tegen de glasharde ontkenning daarvan door het ministerie van Landbouw. Op 18 mei jl. vond de zitting bij de Raad van State plaats. De Faunabescherming wees erop dat het gebrek aan informatie over de gevolgen van de mosselvisserij op basis waarvan de Raad van State in februari 2008 besloot dat de vergunning moest worden vernietigd, nog steeds bestaat. Het ministerie had deze nieuwe vergunning dus nooit mogen verlenen.

De Raad van State deed direct uitspraak en bepaalde dat de vissers geen 15,9 miljoen kilo, maar maximaal 12 miljoen kilo mosselzaad mogen opvissen. Kennelijk deelt de Raad van State onze mening dat niet kan worden uitgesloten dat de mosselvisserij schadelijk is.

Ondemocratisch

Maar niet iedereen is het daarmee eens. Onze CDA-minister Verburg niet, maar haar partijgenoot Atsma, al helemaal niet. Hij gedraagt zich, niet voor het eerst, als een gehoorzame loopjongen van de agrarische sector in het algemeen en nu van de mosselsector in het bijzonder. Hij vraagt aan de minister harde maatregelen en wil dat, alweer een CDA-minister, Hirsch Ballin uitzoekt in hoeverre het organisaties als de onze onmogelijk kan worden gemaakt procedures tegen overheden te voeren en om te bezien hoe wij financieel uitgediept kunnen worden. Het is duidelijk dat het CDA veel respect heeft voor de onafhankelijke rechterlijke macht en dat zij de democratie hoog in het vaandel heeft staan. Opmerkelijk is, dat juist toen dit alles zich afspeelde, de voorzitter van de Hoge Raad uitgebreid in het nieuws kwam: hij hield een pleidooi voor diezelfde onafhankelijkheid van de rechterlijke macht en riep de politiek op, zich niet te pas, maar vooral te onpas, met gerechtelijke uitspraken te bemoeien. Het heeft niet mogen baten. Misschien kan de grote leider JP zijn "onderdanen" eens krachtig toespreken...

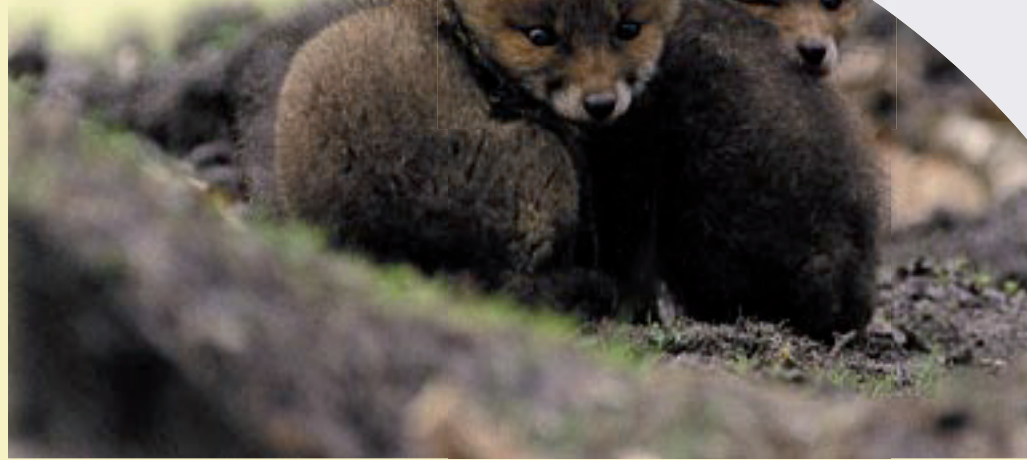
Legaal stropen

RITA STOCKMANN

Elke vijf jaar moeten Faunabeheerplannen worden gemaakt door de provinciale Faunabeheereenheden, die daarna ter goedkeuring moeten worden voorgelegd aan de provincie. Een goedgekeurd Faunabeheerplan is de grondslag waarop per provincie ontheffingen kunnen worden gegeven in afwijking van de regels van de Flora- en faunawet. Bezwaar en beroep aantekenen tegen die plannen is niet mogelijk. Gedeputeerden van provincies worden geacht de Faunabeheerplannen te beoordelen op juridische juistheid, maatschappelijke context en ecologische uitgangspunten. Dat is wel heel veel gevraagd van politici. Als het uiterlijk maar oogt, het document dik genoeg is, mooie plaatjes heeft en een grafiekje hier en daar, dan is de hand van politici al snel gevuld.

Geen plan, geen goedkeuring?

Een voorbeeld uit Noord-Holland. In Noord-Holland hebben Gedeputeerde Staten op 17 maart 2009 het Faunabeheerplan goedgekeurd dat pas op 20 maart door het bestuur van de Faunabeheereenheid werd vastgesteld. De wettelijk vereiste goedkeuring van het Faunafonds kwam nota bene een maand later, op 17 april. Maar er is meer aan de hand. De begeleidingscommissie kraakte het plan af op maar liefst 22 punten. Zo ontbraken er specifieke omschrijvingen van de gebieden waar jagers jagen of schade bestrijden en zijn dus de gevolgen en effecten van maatregelen tegen dieren niet be-



Jonge vosjes. Als eind maart begin april jonge vosjes zijn geboren worden aardhonden door jagers de vossenholen ingestuurd om ze te doden of uit het hol te jagen. Foto: Geurt Besselink.

kend. De term “aanvaardbaar niveau” werd te vaak gebezigd zonder dat er een relatie kon worden gelegd met wetgeving. Ook ontbrak er een evaluatie rapportage van de afgelopen beheerperiode.

Terra Salica

Dat vorige Faunabeheerplan 2005-2009 werd opgesteld door een bureau met de naam Terra Salica, wat vrij vertaald betekent “land waar mannen het voor het zeggen hebben”. In dit geval bestaat het bureau maar uit één man, de heer Rik Schoon. Deze meneer, die beter bekend is als terreinopzichter van de Amsterdamse Waterleidingduinen, is naar eigen zeggen een hartstochtelijk jager. Hij verkondigt dat jacht een normaal onderdeel is van natuurbeheer. Hij is lid van de Koninklijke Nederlandse Jagers Vereniging (KNJV) en de wildbeheereenheid Haarlemmermeer, waar hij damherten mag schieten. In Afrika, waar hij werkzaam was in “wildparken”, zullen de meeste safari “toeristen” het roerend met hem eens zijn geweest. Het is dan ook niet verwonderlijk dat het Faunabeheerplan 2005-2009 aan alle jagerswensen voldeed, behalve aan de wettelijk vereiste onderbouwing over de omvang en noodzaak van handelingen met dieren.

Vossenrapport voor eigen kring

Afgezien van het streven van Schoon om reeën en damherten te schieten in de Amsterdamse Waterleidingduinen, tot nog toe gelukkig tegen de zin van het Amsterdamse stadsbestuur en heel veel Amsterdammers,

heeft hij ook de pest aan vossen. Hij heeft zelfs een rapport “Duurzaamheidsberekening vos Noord-Holland” gefabriceerd. Dit rapport, dat moest aantonen dat er voor de gunstige staat van instandhouding van de vos niet gevreesd hoeft te worden, schijnt linea recta in de burelen van de provincie verdwenen te zijn. Maar ook Rik Schoon is exit voor wat betreft het opstellen van Faunabeheerplannen voor de Faunabeheereenheid Noord-Holland. Die taak is overgenomen door het bestuur zelf, met drs. H. de Jong, eveneens fervent jager, aan de leiding en begeleid door gekozen personen uit diezelfde Faunabeheereenheid kring. En is het beleid daar beter van geworden?

Het lot van de vos

Maar laten we ons beperken tot de vos in het nieuwe Faunabeheerplan. Vanaf 4 juni 2009 tot en met maart 2013 mogen jagers overdag vossen bejagen op basis de landelijke vrijstelling die hiervoor door de minister van LNV is gegeven. Maar dat vinden ze niet genoeg. Er is ook ontheffing gevraagd en gekregen om vossen 's-nachts met kunstlicht te bejagen. En met kunstlicht wordt dan bedoeld grote schijnwerpers, waarmee honderden meters ver dieren kunnen worden opgespoord en verblind om vervolgens te worden beschoten. Die schijnwerpers worden gemonteerd op auto's, vaak terreinwagens. Want dat behoort ook tot de jagerseisen. Het schieten vanuit een auto. Een bezigheid die zelfs in de vroegere Jachtwet verboden was. Het voorhanden hebben van een geweer in de auto was voorheen aan strenge eisen ge-

bonden. Het geweer mocht niet geladen zijn en bij voorkeur verpakt in een foedraal. Nu luidt de ontheffing:... de Stichting Faunabeheereenheid Noord-Holland de gevraagde ontheffing te verlenen voor het voorhanden hebben van een geweer in een rijdend motorrijtuig op wegen gelegen in het jachtveld. Hoe ver kun je gaan..

Legaal stropen

In de praktijk komt het erop neer dat de jagers van Faunabeheereenheid Noord-Holland in de auto het geweer in de aanslag mogen hebben, de loop uit het geopende raam en de zoeklichten aan. De jager mag zich doen vergezellen door twee mede-uitvoerders. Eén die het voertuig bestuurt en een ander die de schijnwerper bedient. Even een telefoontje met het kenteken van je auto naar de provinciale handhaver (in Noord-Holland zijn die tevens jager!) om te melden dat je 's-avonds op vossenjacht gaat en je hebt van niemand meer last. De politie weet dan dat het *legaal* stropen is.

Angstaanjagende jagers

Bent u al eens zo'n groen gezelschap tegengekomen? Bij mij in de buurt, ik woon in Gelderland, verraste zo'n op een oorlogstafereel lijkende SUV een groepje laat trimmende dames. Zijn wij beland in een oorlogsscène was de vraag? De jagers bleken niet in staat hun natuurbeheerdersfabel te slijten aan deze dames. Zij waren terecht woedend over de laffe manier waarop de jagers vossen probeerden te schieten en over de daarmee gepaard gaande, gevaarlijke en angstaanjagende confrontatie met het jagerstrio. Maar behalve om te schieten, wordt dit soort ontheffingen ook gebruikt om de stoere bink uit te hangen, bijvoorbeeld tegenover familie of vrienden. Men gaat dan alleen op verkenning en neemt oma of tante mee om te "lichtbakken", te turen in de lichtbundel over de donkere velden en wegen om van de natuur te genieten. In heel Nederland worden door jagers duizenden kilometers verreden en even zoveel dieren gedood dan wel verwond of verstoord. En met een vergunning op zak, houdt niemand hen tegen.

Aardhonden

En nog blijken lichtbakken en geladen geweren niet genoeg. De jagers mogen op grond van de ontheffing het hele jaar door aardhonden gebruiken. Aardhonden zijn kortbenige jachthondjes, terriërs, die gevechten aankunnen met vossen. Juist als eind maart begin april jonge vosjes zijn geboren worden de honden de vossenholen ingestuurd om de jongen te doden of uit het hol te jagen. Zijn de jongen nog te klein, dan zal de moe-



De vos: zonder twijfel de meest gehate diersoort onder het jagersvolk. Foto: Harm Niesen

dervos haar kroost tot de dood erop volgt verdedigen. Zijn ze al wat groter, dan schiet de jager ze overhoop op het moment dat doodsbange vosjes het hol ontvluchten. Of, wat ook gebeurt, is dat de jager de pijpen van het vossenhol afsluit met zakken zodat de uit het hol gevluchte vosjes in de zak doodgeslagen kunnen worden. Een manier van jagen waarvoor iedere jager zich dood zou moeten schamen.

Geen jacht, minder vossen

Wie nu denkt dat er een deugdelijke onderbouwing van de voorgenomen maatregelen op grond van een evaluatie van het eerdere Faunabeheerplan heeft plaatsgevonden, komt bedrogen uit. Zonder nadere uitleg of verantwoording wordt gesteld, dat wanneer de maatregelen tegen vossen intensief worden toegepast, schade aan de fauna in de komende beheerperiode laag zal zijn. Ook wordt zonder enige uitleg gesteld dat in weidevogelgebieden in de voorgaande periode de predatie door vossen met 25% tot 33% is afgenomen. En dat terwijl er in 2006 volgens het Faunabeheerplan *zelf* geen ontheffingen om vossen te doden werden verstrekt. Evenals in zeven maanden in het jaar 2007. In 2008 hebben de jagers wel een vol jaar van de ontheffing gebruik kunnen maken, maar dat heeft geleid tot 496 gedode vossen tegen 744 in 2005. Hoewel er in het provinciaal beleidsplan voornamelijk wordt uitgegaan van de wens om predatie door vossen aan weidevogels terug te dringen, waarbij andere schade in de marge wordt meegenomen, is het beheer van de Faunabeheereenheid erop gericht zoveel mogelijk vossen te schieten.

Doorschrijven van ontheffingen

Verantwoordelijk voor het doorschrijven van ontheffingen is, naast voorzitter en jager H. de Jong, de zichzelf ambtelijk secretaris noemende heer P.B. van Houten. Deze meneer is ook lid van de KNJV wildbeheereenheid Haarlemmermeer. Bovendien is hij oprichter en namens de KNJV lid van de Noord-Hollandse Plattelands Alliantie, bedoeld om de politiek te beïnvloeden inzake benutting van het buitengebied. Hij is degene bij wie jagers zich moeten melden om de ontheffingen voor de Flora- en faunawet in hun bezit te krijgen, waar hij zelf, namens de Faunabeheereenheid, bij de provincie om heeft gevraagd. Eenmaal verkregen, schrijft hij de ontheffing door aan zijn medejagers in heel Noord-Holland, waaronder de twee provinciale, eveneens jagende toezichthouders. Ook zijn de doorschrijvingen bedoeld voor de medejagers van zijn jagersclub Haarlemmermeer.

Ten slotte rijst de vraag: Waarom doet de politiek niets aan deze belangenverstrengeling? Om maar te zwijgen over de eigen richting die Faunabeheereenheden zich menen te kunnen permitteren bij het samenstellen van Faunabeheerplannen om, als het plan eenmaal is goedgekeurd, naar eigen believen te kunnen shoppen in de keur aan jachtmogelijkheden die ze zichzelf hebben toebedacht in het Faunabeheerplan. Wetend, dat de politiek nauwelijks een letter leest zodra er ergens een kaft omheen zit, kunnen ze via deze plannen voor van alles en nog wat goedkeuring binnenslepen.

Ganzen en schade

HARM NIESEN

Het was te verwachten. De roep om “iets te doen” aan de onaanvaardbare schade die met name de grauwe ganzen deze zomer weer van plan zijn aan te richten is luider dan ooit. Vooral de provinciebesturen van Noord- en Zuid-Holland, Utrecht en Gelderland blazen hoog van de toren. Na de eenmalige vergassingsactie op Texel waarbij zo'n 4500 grauwe ganzen werden omgebracht en die nodig zou zijn geweest om zogenaamd achterstallig beheer goed te maken, willen de plaatselijke landbouwers de operatie dit jaar herhalen. Blijkt de door ons al voorspelde zinloosheid – nog afgezien van het dierenleed – dan toch uit te komen? Natuurlijk wist iedereen met een beetje inzicht in de situatie dat de plaats van de vergaste ganzen binnen de kortste keren zou worden ingenomen door grauwe ganzen van elders. Flevoland bijvoorbeeld, een afstandje van niks voor deze vogels. Tenzij je, wat natuurlijk onmogelijk is, in heel Europa tegelijkertijd

op grote schaal dit soort acties uitvoert, staat de mislukking van tevoren vast. En zelfs als het wel gelukt zou zijn, dan nog zou dat de overlevingskans van andere ganzen alleen maar vergroten, met als gevolg dat er binnen de kortste keren weer evenveel zouden zijn als daarvoor. Een beter voorbeeld van de domheid en zinloosheid van bestrijdingsacties is nauwelijks denkbaar. Toch een beetje beduusd geworden van de ophef van vorig jaar, wil de provincie Noord-Holland het nu om te beginnen proberen met het behandelen van de eieren met maïsolie. Alsof ook daarvan niet allang is vastgesteld, dat daardoor het aantal ganzen niet vermindert. De ganzen broeden niet in agrarische gebieden maar in kwetsbare natuurgebieden, waar een groot risico bestaat voor de versterking van zeldzame en bedreigde vogels als bijvoorbeeld de roerdomp. In die gebieden worden nooit alle nesten gevonden en overal waar dit voorjaar grote aantallen eieren zijn be-

handeld lopen nu desondanks vele families ganzen met jongen rond. En ook hier geldt weer: de overlevingskans van deze jonge ganzen is door de bestrijdingsacties sterk toegenomen. Als wordt bedacht dat ook onder normale omstandigheden zeker 60% van de jongen door verschillende oorzaken toch het volgende voorjaar niet zou hebben gehaald, blijft er van enige efficiëntie van deze bestrijdingsmethode helemaal niets meer over. En dat weten al die beheerders van natuurgebieden in hun hart donders goed. Voor een goede relatie met de boeren offeren ze ongegeneerd het natuurbelang op. Sommigen sputteren daarbij nog een beetje tegen dat de ganzen ook in natuurgebieden schade aanrichten. Klinkklare onzin natuurlijk. Dieren die van nature in een gebied voorkomen, kunnen daar per definitie niet schadelijk zijn. Dat een individuele eigenwijze beheerder vindt dat er iets anders moet leven, ligt uitsluitend aan zijn eigen kort-

Roodhalsganzen. Foto: Harm Niesen.



zichtigheid. In een natuurgebied leven de dieren, die horen bij het landschap dat daar – meestal door mensenhand – is ontstaan. Als dat iemand niet bevalt, moet hij niet proberen de daar levende dieren te bestrijden, maar moet hij dat *landschap* veranderen. Dat verklaart meteen waarom de grauwe gans het zo goed doet: overall worden zogenaamde natuurontwikkelingsgebieden aangelegd en zonder uitzondering bestaan die uit land en water. Ganzenparadijzen dus en dan moet niemand gek opkijken als die zich er ook met veel succes vestigen. Maar de vreselijk toegenomen landbouwschade dan, daar moet toch iets aan gebeuren? Met die vreselijke toename



Grazende roodhals- en kolganzen in Bulgarije. Foto: Harm Niesen.

valt het enorm mee. Dat de uitgekeerde schadebedragen sterk zijn toegenomen, kan vrijwel geheel op rekening worden geschreven van de sterk gestegen prijzen van de landbouwproducten! Er is in veel gebieden al sprake van een stabilisering van de aantallen grauwe ganzen. Proberen de aantallen ganzen blijvend te beperken door allerlei bestrijdingsmethoden zal nooit lukken. In de gevallen dat er werkelijk eens sprake is van dreigende, ernstige schade, en dat komt voor, is er maar één methode die soelaas biedt: zorg er op alle mogelijke manieren voor dat de ganzen van dat perceel worden verjaagd en laat ze in alle andere gebieden met rust. Dat zal in het begin wat moeite kosten, maar als ze in voldoende gebieden met rust worden gelaten zullen ze het op den duur leren. Maar dan is er meer nodig dan de schamele opvanggebiedjes die nu zijn aangewezen. Soms is het voorkomen van

schade zelfs eenvoudig. Een verplaatsbaar gazen hekje van 50 cm hoog houdt 's zomers groepen jonge ganzen met hun niet-vliegende ouders effectief tegen. Heel wat goedkoper dan de nu meestal door de provincies gefinancierde bestrijdingsacties. In Noord-Holland blijkt de bestrijding vijfmaal zoveel gekost te hebben als de geleden schade..... En hoe groot is die schade nu helemaal? Het staat wel vast, dat die schade vooral bestaat tussen de oren van de boeren. Waarschijnlijk gaat het ze in werkelijkheid niet eens om wat de ganzen gegeten hebben. Veel belangrijker is dat boeren zelf uit willen maken wat er op hun land loopt en ze hebben een bloedhekel aan iedere ongenode gast. Veel van hun vooroordelen zijn allang achterhaald. Waar ganzen foerageren, willen geen koeien

grazen. Onzin, hoeveel fotografisch bewijs willen ze hebben. Ganzenpoep is slecht voor het gras. Zeker niet, vooral 's winters hebben de boeren er alleen maar profijt van als het dan waardeloze gras in mest wordt omgezet. En begrazing van sommige gewassen door ganzen vergroot de opbrengst van die gewassen. De pollen stoelen beter uit, zoals in de jaren '80 al in een rapport van Alterra werd vastgesteld voor wintergranen. Met meer en vollere aren als gevolg. In ons land geloven de boeren daar absoluut niet in. In Bulgarije zijn ze wat dat betreft een stuk verder. Hoewel ze daar bepaald niet vies zijn van het schieten van ganzen, laten ze de tienduizend kolganzen en roodhalsganzen op de uitgestrekte velden wintergraan met rust. Duidelijk is te zien hoe het graan dichtbij wegen en huizen vele malen hoger staat dan op de intensief begraasde velden. De ganzen worden op de ochtendtrek beschoten, ook de uiterst zeldzame en kwetsbare roodhalsganzen, als ze uit de beschermde meren waar ze overnachten naar de akkers trekken. Eenmaal op de akkers worden ze daar verder met rust gelaten.



Bulgarije: Duidelijk is te zien hoe de wintertarwe dichtbij wegen en huizen (voorground) vele malen hoger staat dan op de intensief door ganzen begraasde velden. Foto: Harm Niesen.

Natuur op bedrijventerreinen: Lust of last?



In het promotieonderzoek van Robbert Snep (2009) wordt weergegeven dat bedrijventerreinen veel mogelijkheden bieden voor natuur. In het buitenland is het heel gewoon dat ondernemers zoveel mogelijk dieren en planten op hun bedrijventerrein proberen te krijgen. Nederland loopt wat visie op natuur op bedrijventerreinen betreft achter op het buitenland: natuur wordt gezien als last. Dat geven de talloze afgegeven ontheffingen om dieren van bedrijventerreinen te weren of te verwijderen duidelijk aan.

Onderzoek naar natuur op bedrijventerreinen

In Nederland zijn er circa 3600 bedrijventerreinen. Zo'n 80% van deze terreinen bestaat voornamelijk uit beton en steen met relatief weinig groen en water. Toch bieden bedrijventerreinen flink wat mogelijkheden voor natuur, met name door hun ligging en hun

gebruik. Dat stelt Robbert Snep die in zijn promotieonderzoek 'Biodiversity conservation at business sites: options and opportunities' de biodiversiteit op bedrijventerreinen onderzocht aan de hand van broedvogels. Stormmeeuwen, scholeksters, visdieven en andere kustvogels broeden bijvoorbeeld graag op de platte daken, die een veilige plek

Ruigten en overhoekjes op industrieterreinen, waar de plant en dier met rust worden gelaten, kunnen zich ontwikkelen tot leefgebieden voor vele, bijzondere soorten.

Foto: Archief De Faunabescherming.

Bijna overal in Nederland kun je in de avonduren op een industrieterrein konijnen tegenkomen.

Foto: Geurt Besselink.





*Kraaien, roeken en meeuwen zijn meestal geen welkome gasten op bedrijventerreinen.
Foto: Gerard Ellenbroek.*

bieden tegen predatoren zoals de vos. Daarnaast zijn veel bedrijventerreinen buiten kantooruren grotendeels verlaten, waardoor nachttactieve dieren er rustig hun gang kunnen gaan.

Met kleine aanpassingen aan de inrichting en het beheer van bedrijventerreinen kunnen flora en fauna nog meer kansen krijgen. Bijvoorbeeld door groene daken en gevels, aanleg van meer groen, een meer ecologisch beheer van de al aanwezige beplanting en 'tijdelijke' natuur op braakliggende percelen. Robbert Snep ontwikkelde hiervoor een strategie: het realiseren van permanent habitat, strategisch gelegen in de openbare ruimte op het bedrijventerrein en met voldoende capaciteit om levensvatbare populaties van de betreffende soort te ondersteunen. Daarnaast kunnen er dan habitats ontstaan op aangrenzende percelen die een meer tijdelijk karakter hebben. Lokale populaties op bedrijventerreinen worden met elkaar en met populaties in het omringend gebied verbonden. Door deze samenhang wordt het risico van uitsterven van lokale populaties gespreid.

Successen in het buitenland

In het buitenland zijn bedrijven en natuurorganisaties al decennia lang gezamenlijk bezig met natuurbehoud op bedrijventerreinen. Bedrijven zien het bijdragen aan natuurbescherming als een ideale manier om als bedrijf maatschappelijke ambities te profileren. In Engeland doen ondernemers mee aan de Business Bird Challenge, een prijs voor bedrijven met de meeste broed-

vogels op hun terrein. In Amerika zijn grote bedrijven trots als ze het certificaat bemachtigen van de US Wildlife Habitat Council voor het beschermen van biodiversiteit op hun terrein, bijvoorbeeld door het ontwikkelen van specifieke biotopen of het werken met inheemse planten. In België en Duitsland worden groene daken gesubsidieerd. Natuurbescherming levert goede pr, werknemers voelen zich prettiger en het terrein wordt meer waard.

Als er voldoende groene ruimte is, weten scholeksters zich prima te handhaven tussen bedrijven en asfalt. Foto: Gerard Ellenbroek.



En in Nederland?

In het buitenland mag het dan heel gewoon zijn dat ondernemers zoveel mogelijk bomen, planten, vogels en andere dieren op hun bedrijventerrein proberen te krijgen, in Nederland zijn ondernemers vooral bang voor de natuur. Ondanks dat uit het onderzoek van Robbert Snep is gebleken dat gebruikers van bedrijventerreinen inzien dat groen een meerwaarde kan leveren, asfalteren ondernemers hun bedrijfsterrein liever uit angst voor de komst van een beschermde diersoort waardoor de aanleg van een nieuwe bedrijven wordt geblokkeerd. En als er zich dan dieren vestigen wordt dat met name gezien als 'overlast' waar men veelal ter voorkoming van schade zo snel mogelijk van af wil.

- Zo heeft Shell Nederland Chemie te Moerdijk begin dit jaar een ontheffingsaanvraag ingediend bij de provincie Noord-Brabant voor het opzettelijk verontrusten van verschillende soorten meeuwen en het vernielen van nesten op hun terrein en voor gebruik van jachtvogels gedurende drie jaar in verband met 'gevaar voor de openbare veiligheid'. De vogels vallen werknemers aan en hun uitwerpselen bevuilden het terrein waardoor er voor werknemers een toenemend gevaar/risico van besmetting door Salmonella of het vogelgriepvirus zou ontstaan. De ontheffing is aangevraagd onder meer op basis van een onderzoeksrapport van dierverdelgingsbedrijf 'Duke Faunabeheer' dat zou moeten aantonen dat alternatieve en preventieve maatregelen niet werken.

- Provincie Friesland heeft begin 2007 ontheffing verleend aan afvalverwerkingsbedrijf Ecopark De Wierde voor het langjarig gebruik van de diensten van een valkenier om de aanwezige meeuwen op en rond de locatie te verstoren en voor het opzettelijk verontrusten van meeuwen.
- Het ministerie van LNV heeft begin 2008 ontheffing verleend aan het bedrijf De Groot Vroomshoop voor het voorkomen van en bestrijden van overlast en schade door kraaien en kauwen op het bedrijfsterrein, met jachtvogels, slagnet en geweer. Kraaien en kauwen bevuilen geparkeerde auto's, hun uitwerpselen zorgen voor schade aan hout en de vogels veroorzaken geluidsoverlast (met als gevolg ziekteverzuim bij de medewerkers). Deze beschermde vogels mogen worden gedood, verwond, gevangen, bemachtigd en opgespoord en preventief verontrust om nestbouw op een ongeschikte locatie te voorkomen.
- Provincie Gelderland heeft begin 2009 ontheffing verleend aan industrieterrein IJsseloord voor het voorkomen en/of bestrijden van konijnenschade met geweer en kunstlicht.

Zo zijn er vele voorbeelden dat Nederland nog ver achter loopt bij het buitenland als

het gaat om visie op natuur op bedrijventerreinen. Op elk beschermend artikel uit de Flora- en faunawet is wel een uitzonderingsbepaling mogelijk, waardoor degene die een ontheffing vraagt die gewoon krijgt 'als de gunstige staat van instandhouding van de soort maar niet in het geding komt'. Niettemin gaat het om beschermde dieren en veelal om het voorkómen van schade. En om begrip te kweken bij het publiek worden keer op keer de argumenten volksgezondheid of verkeersveiligheid gebruikt. Voor een overzicht van door het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit verleende ontheffingen op grond van artikel 75 van de Flora- en Faunawet zie http://www.minlnv.nl/portal/page?_pageid=116,1661799&_dad=portal&_schema=portal.

Toekomst

Voorbeelden uit het buitenland tonen aan dat het versterken van biodiversiteit op bedrijventerreinen voordelen oplevert voor mens en economie, naast die voor plant en dier. Een gebied kan bijvoorbeeld zo worden ingericht en beheerd dat in 'diensten van het ecosysteem' voor de mens wordt voorzien (voorbeelden zijn luchtzuivering door het aanwezige groen en het bieden van habitat voor biodiversiteit waardoor mensen in hun

directe woonomgeving kunnen genieten van plant- en dierleven). Over het algemeen vinden Nederlandse ondernemers natuur een last. Inmiddels is zo'n 30% van de Nederlandse bedrijventerreinen verouderd en moet geherstructureerd worden. Volgens Robbert Snep een mooie kans om de maatregelen voor meer groen in te passen. In Nederland is dan echter wel een andere denkwijze nodig bij ondernemers en overheden om kansen voor natuur op bedrijventerreinen te laten bestaan naast economische activiteiten. En dat men, als het eerste beestje zich dan vertoont, daarna niet dezelfde natuur om de oren gaat slaan met allerlei ontheffingen. Misschien wordt het ooit nog eens vanzelfsprekend om bij de inrichting en het beheer van bedrijventerreinen aan natuur te denken, en de voordelen van natuur te zien in plaats van alleen de nadelen.

Literatuurverwijzing

Snep, R.H.P. 2009. Biodiversity conservation at business sites: options and opportunities. Doctoral thesis. Wageningen University and Researchcenter.

Zeepkruid staat bekend als een soort die regelmatig voorkomt op bedrijventerreinen en spoorwegemplacements. Foto: Gerard Ellenbroek.



Recreatieschappen versus ganzen

RITA STOCKMANN

Het zijn niet alleen maar de boeren en de jagers, met in hun kielzog Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer, die in het wild levende ganzen naar het leven staan. In toenemende mate keren ook recreatieschappen zich tegen de ganzen. In dit artikel legt de auteur uit hoe de organisaties hierin te werk gaan en wat hun beweegredenen zijn.



In een bocht van de Rijn bij Arnhem is een voormalige stortplaats van vuil en boerenland teruggegeven aan de natuur: Meinerswijk. Voor een aangrenzend restant weiland van 60 ha ontvangt een boer ruim 10.000 euro per jaar voor schade door grauwe ganzen en Nijl ganzen. Foto: Heinz Stockmann.

In Gelderland maakt Recreatie Gemeenschap Veluwe (RGV) deel uit van de projectgroep die de provincie Gelderland heeft geadviseerd inzake het ganzenbeleid in het Rivierengebied. Dit heeft geresulteerd in het Gebiedsplan 2009 voor overzomerende ganzen voor het schieten, vangen en vergassen van duizenden ganzen. De vergassing wordt ingezet omdat dat de enige mogelijkheid is om grote groepen ganzen tegelijkertijd te doden. Dit gebeurt juist wanneer de vogels in de rui zijn en niet kunnen vliegen. Extra wrang is dat de vogels juist dan ook hun jongen moeten verzorgen.

Stille vangacties

In Gelderland worden plannen om ganzen te vangen in principe gemaakt door afgevaardigden uit kringen van de Koninklijke Nederlandse Jagers Vereniging (KNJV), Staatsbosbeheer, Land- en Tuinbouw Organisatie (LTO) en het Geldersch Landschap en worden toegevoegd aan het Faunabeheerplan. Na goedkeuring door Gedeputeerde Staten geldt dit Faunabeheerplan als grond voor het verlenen van ontheffingen voor afschot of vangactiviteiten.

In het Faunabeheerplan wordt opgesomd welk gebied in aanmerking komt voor het

vangen en vergassen van ganzen. Dat zijn met name de recreatiegebieden, omdat schieten teveel negatieve reacties oproept bij het publiek en vangacties stiller kunnen plaatsvinden met bovendien meer kans op een groter vangstresultaat. In de regel worden er honderden ganzen tegelijk in een kraal gedreven om te worden vergast.

Permanente vanginstallatie

De voor de vangacties in aanmerking komende recreatiegebieden zijn met name ontzandingsputten, die omgevormd zijn tot multifunctionele dagrecreatie terreinen zoals het strandpark Slijk-Ewijk, de Rijkerswoerdse plassen, de Gouden Ham en het eiland van Maurik. De Rijkerswoerdse plassen onder Nijmegen, maken deel uit van het grote recreatieproject Lingezege dat nu wordt aangelegd. De hierbovengenoemde projectgroep adviseert de provincie om een permanente vangmogelijkheid voor ganzen in te richten zoals bijvoorbeeld een eendenkooi met vangpijpen.

In recreatiegebied Gouden Ham mogen, wat de projectgroep betreft, de ganzen met alle mogelijke legale middelen worden bestreden. In het plan wordt dat beheren genoemd! Ook het Eiland van Maurik ontsnapt niet aan de beheersdrift. Het advies: "Dit broed-, opgroei- en ruigebied intensief *beheren* door eieren te schudden en te schieten. Bovendien komt het gebied eventueel in aanmerking voor een vangactie in de ruiperiode".



Met het Arnhemse uitloopgebied voor burgers, Meinerswijk, ligt het een tikje anders. De gemeenteraad wil de jacht niet verhuren. Het gebied wordt beheerd door Staatsbosbeheer. Maar de projectgroep, en met name Staatsbosbeheer, denkt daar anders over. Dreigend stelt het advies: "SBB volgt tot op heden het beleid van de gemeente. Het is een uitgesproken gebied voor vangacties in de ruiperiode".

Jagers schieten liever

Voor de goede orde: het Gebiedsplan 2009 voor overzomerende ganzen is klakkeloos goedgekeurd door gedeputeerde H. Keerweer (PvdA) van Gelderland, waarna er ontheffing is gegeven om bovengenoemde plannen ook uit te voeren. Waar toch het belangrijkste motief om ganzen te bestrijden landbouwschade is, zijn ook de recreatieschappen welkome klagers. In ieder geval voor zover dat LTO betreft. De jagers zijn gereserveerder wat het vangen betreft: zij schieten liever...

Ontheffing retour aan provincie

Dat jagers liever schieten dan vangen bleek toen De Faunabescherming bij de rechtbank in Arnhem een voorlopige voorziening (kort geding bij de bestuursrechter) had aangespannen tegen het vangen en vergassen van ganzen. Nog voor de zitting kon plaatsvinden liet de Faunabeheereenheid Rivierengebied weten geen prijs meer te



Als het aan de recreatieschappen in Gelderland ligt valt er in de door hen beheerde gebieden voor grauwe ganzen weinig meer te recreëren. Foto: Harm Niesen.

stellen op de ontheffing en gaf deze terug aan de provincie. Als reden werd genoemd dat de jagersclub het wel afkon zonder de vangacties. Bovendien waren ze er niet klaar voor. Deze verklaring onderstreept nog eens duidelijk hoe klakkeloos ontheffingen door de provincie worden verstrekt. Wát er ook op papier wordt gekwakt, men slikt het voor zoete koek en honoreert de aanvraag.

Vervuiling van zwemwater

In het Gebiedsplan worden ganzen in recreatiegebieden beticht van het vervuilen van strandjes en het vervuilen van zwemwater waardoor de normen uit de Europese Zwemwaterrichtlijn regelmatig overschreden zouden worden. Ook zouden blauwalgen het gevolg zijn van uitwerpselen van ganzen. Het gaat hier echter om veronderstellingen. Er zijn vele andere vervuilingbronnen in of nabij een zwemwater aan te wijzen die kunnen zorgen voor een overschrijding van de zwemwaternormen. En wat betreft de blauwalgen: onafhankelijk wetenschappelijk onderzoek toont aan dat de bijdrage van ganzen aan de totale hoeveelheid fosfaat in water veelal gering is. Het is niet meer dan logisch dat, voordat naar ganzen wordt gewezen, eerst precies wordt onderzocht waar de overschrijding van de normen vandaan komt. Dat is iets dat nu amper gebeurt. Aan

de hand van de resultaten van zo'n onderzoek kan dan naar de juiste maatregelen worden gezocht om de waterkwaliteit te verbeteren, mocht dat nodig zijn.

Natuur naast recreatie

Maar toch, zelfs al zouden de argumenten uit het Gebiedsplan om ganzen te doden in alle gevallen waar blijken te zijn, dan nog blijft de vraag of het bestrijden van inheemse en wettelijk beschermde ganzen wel past bij de beleving van veel mensen, die heerlijk een dagje zwemmen in een recreatieterrein op het oog hadden. Wij denken van niet! Los van de noodzaak om ganzen te moeten "ruimen" uit een recreatiegebied is het wegvangen of schieten een middel dat, wil het niet alleen maar neerkomen op dweilen met de kraan open, jaarlijks moet worden herhaald. Veel beter zou het zijn als men een recreatiegebied ten minste gedeeltelijk onaantrekkelijk zou maken voor ganzen. De Faunabescherming pleit voor maatregelen met betrekking tot de inrichting van stranden waarmee wordt voorkomen dat watervogels er zich graag vestigen. Zo zou men bijvoorbeeld niet overal grasmatten langs de waterlijn moeten aanleggen. Watervogels en recreatie kunnen dan naast elkaar bestaan. Een modern recreatiebedrijf zal daar zeker in slagen.



Meinerswijk herbergt nu konikpaarden, Gallowayrunderen en honderden verschillende planten en dieren, waaronder grauwe ganzen. Foto: Heinz Stockmann.

Ganzen

Na de schandalige vangacties van ruim 4.500 wilde ganzen op Texel vorig jaar, heeft de Gebiedscommissie Texel weer het voornemen om een flinke opruiming te gaan houden onder de wilde ganzen.

Vorig jaar meenden jagers en boeren op Texel dat er teveel ganzen verbleven. Er moest eens flink worden gevangen want dan zou het "probleem" zijn opgelost. Een belachelijk argument, want iedereen weet allang dat uit wetenschappelijk onderzoek en ervaringen uit de praktijk is gebleken, dat het wegvangen en doden zinloos is als het gaat om het verkleinen van de populatie. Dat bleek op Texel ook het geval te zijn. Al snel worden de leeggekomen plaatsen weer ingenomen door andere ganzen.

De heer Den Hertog van het vangbedrijf Duke Faunabeheer, staat echter al weer te popelen om aan de slag te kunnen gaan. In een recent interview doet hij zijn actieplan om de ganzen te ruimen uitvoerig uit de doeken. Vorig jaar heeft hij de klus op Texel, het massaal wegvangen van ganzen, niet kunnen afmaken. Omdat De Faunabescherming bezwaar had gemaakt, werd het wegvangen opgehouden. Ook wordt gesuggereerd, dat de mensen niet tegen het wegvangen van de ganzen zijn, maar alleen tegen de methode van doden, het vergassen. Een opmerking die als afleiding moet dienen tegen de vele protesten tegen het zinloze, barbaarse wegvangen en doden van de wilde ganzen. Je kunt de ganzen ook één voor één de hoofden afhaken, maar dat is volgens Den Hertog 'ook niet alles'. Het geeft veel rommel, wordt een bloederige toestand en dat vinden de mensen ook niet leuk. Vergassen heeft zijn voorkeur. Daarbij liet hij weten dat hij beslist geen dierenbeul is. Hij noemt zichzelf een vriend van de natuur. Maar ja, dat roepen alle jagers! Om ons daarvan te overtuigen benadrukte Den Hertog, dat hij zelf ganzen en kippen met kuikens heeft en dat zijn kinderen daar thuis gewoon mee spelen. Heel lief en vertederend allemaal. Dat staat wel in schril contrast met wat een getuige ons vertelde. Nadat vorig jaar de in paniek geraakte, gevangen ganzen met hun kuikens in de trailer van het vangbedrijf het terrein op werden gereden, mochten de kinderen eerst de gevangen ganzen bewonderen voordat de vogels de gasruimte in werden gedreven. Geen romantisch plaatje dus maar een scene die meer past in een horrorverhaal.



De buit

Ledenwerving Natuurmonumenten

Eind april werd ik opgebeld door een medewerker van Natuurmonumenten. Of ik zo vriendelijk wilde zijn om toch maar weer lid te worden, want de vereniging doet toch wel veel goeds voor de natuur, aldus de beste man. Ik viel bijna van mijn stoel van verbazing. Van een Natuurvereniging die toestaat dat jagers op hun terreinen onze inheemse beschermde diersoorten wegvangen, doden, verhandelen en consumeren? Daar wil ik echt geen lid meer van zijn.

Woedend

Cabaretier Geert Hoste heeft zich de woede van jagers op de hals gehaald. In het tijdschrift Mens en Vogel vergeleek hij hen met pedofielen. "Natuurbeheer door jagers, dat is hetzelfde als pedofielen inschakelen voor "speelpleinwerk" aldus de cabaretier. De jagers dreigen nu naar de rechter te stappen maar Hoste is totaal niet onder de indruk. **Bron:** Nieuwsblad.be

Boerenganzen

De Dierenbescherming Leeuwarden wil dat er een einde komt aan het afschieten van boerenganzen ten westen van Leeuwarden, tussen de voormalige vuilstort Schenkengans en Ritsumazijl. De jaarlijkse jachtpartijen leiden tot veel reacties en verontwaardiging bij omwonenden en voorbijgangers. De jagers komen nu twee keer per jaar in bootjes om de ganzen af te schieten. Getuigen spre-

ken van jaarlijks terugkerende slachtpartijen. De Dierenbescherming dringt er bij het provinciebestuur op aan om de populatie boerenganzen op diervriendelijke wijze op peil te houden door middel van nestbeheer.

Vergiftigd

In Reimerswaal en in de omgeving van Biervliet zijn 12 dode roofvogels gevonden. Zeven ervan waren vergiftigd door landbouwgif. Van vijf roofvogels was de doodsoorzaak nog niet bekend. Het betrof negen buizerds, een bruine kiekendief en twee sperwers. De politie stelt een onderzoek in. **Bron:** PZC

Afgeschoten

In Retie in de provincie Antwerpen vond een opletende wandelaar een dode slechtvalk. De vogel werd onderzocht door de Universiteit Gent. Uit dat onderzoek bleek dat de roofvogel was afgeschoten. De slechtvalk, een vrouwtje, had een wetenschappelijke voetring om. De vogel was in mei 2008 geringd in de Duitse stad Dortmund, ongeveer 165 km van de plaats waar ze werd doodgeschoten. **Bron:** HLN.be

In beslag genomen

Op Schiphol heeft de douane 82 beschermde panterschildpadden in beslag genomen. De dieren waren op doorreis van Tanzania naar

van de Vos

Hongkong. Ze waren in zeer slechte conditie toen ze werden aangetroffen. De schildpadden waren afzonderlijk verpakt in een dichtgesnoerd linnen zakje. Volgens de douane was er sprake van dierenkwelling. **Bron:** Noord-Hollands Dagblad

Onderschept

De Vietnamese douane heeft meer dan vijf ton ivoren slagtanden afkomstig van Afrikaanse olifanten onderschept. De slagtanden zaten in dozen met plastic afval afkomstig uit Tanzania.

Bron: Reformatorisch Dagblad

Journalist onderscheiden

Volkskrant fotograaf Marcel van den Bergh is onderscheiden met de Zilveren Camera naar aanleiding van zijn fotoreportage over de openingsdag van het jachtseizoen 2008.

De journalist vroeg zich af of de jagers hem wel zouden accepteren. Maar Van den Bergh spreekt bijna lyrisch over de houding van de jagers. Hij kreeg de ruimte om alles vast te leggen wat ze deden tijdens de drijfjacht. Zelfs de foto waarop je ziet dat de jager een haas schiet, werd enthousiast ontvangen. De jagers vonden het geweldig dat de fotograaf dat plaatje had geschoten. Een groter plezier kun je een jager niet doen. En dus wilden ze allemaal op de foto en het liefst zo groot mogelijk. De journalist is later nog op eigen initiatief meegegaan, want de ceremonie met honden in de kerk wilde hij voor geen goud missen.

Van den Bergh heeft de jachtsessies als positief ervaren. Het is gewoon gezellig om met elkaar te jagen, je bent lekker buiten en met een biertje erbij wordt het een lekker sociaal gebeuren.

De journalist jaagt zelf niet, vissen doet hij wel en hij zegt terecht dat vissen ook jagen is, net als fotograferen. Maar daar slaat de heer Van den Bergh volgens mij de plank volledig mis. Een fototoestel is geen dodelijk wapen; daar worden geen dieren mee afgeknald. Jagers houden van doden! Anders zouden ze alleen met een fototoestel de natuur in gaan. Doden voor plezier verdient

geen schoonheidsprijs, of beter nog, geen enkele prijs. De Zilveren Camera lijkt mij in dit geval dan ook niet iets om trots op te zijn. **Bronnen:** De Volkskrant en blad De Nederlandse Jager

Gedragcode

“Vroege Vogels” heeft met een aantal natuurorganisaties een gedragscode gepresenteerd voor mensen die in de natuur fotograferen. Dat betekent dat fotografen planten en dieren moeten respecteren. Planten mogen niet worden vertrapt en dieren moeten met rust worden gelaten.

“WC eend”

Een Zweedse jager hangt een straf boven het hoofd, omdat hij mensenlevens in gevaar heeft gebracht, meldt de krant Boras Tidning. De man was op jacht, schoot op een eend maar miste zijn doel. De kogel raasde 1,6 kilometer verder over een meer, suisde voorbij een paar mensen en boorde zich in het toilet van een buitenhuisje. Nauwelijks bekomen van de schrik, gingen de bewoners de schade opnemen. De bril van de wc bleek aan diggelen te zijn geschoten.

De jager ontkende dat hij een strafbaar feit had gepleegd. Hij kon niet voorzien dat zijn verdwaalde kogel in het toilet zou belanden.

Jachtongeluk

De rechtbank heeft de 72-jarige jager die in 2007 de vrouw Joska Gosens doodschoot een werkstraf opgelegd van 240 uur. Ook kreeg hij een gevangenisstraf opgelegd van 293 dagen, waarvan 270 voorwaardelijk. De schutter werd vrijgelaten omdat hij zijn straf van 23 dagen in voorarrest al heeft uitgezeten. Ook moet hij de man van Joska Gosens 10.000 euro schadevergoeding betalen.

De vrouw werd geraakt door de kogel van de jager toen zij haar honden uitliet op de Bavelse Berg. De weduwnaar van Joska is erg teleurgesteld over de uitspraak en hoopt dat justitie in hoger beroep gaat. Justitie had zes jaar gevangenisstraf tegen de jager geëist, maar volgens de rechter was doodslag niet bewezen. Wel heeft hij met grote onzorgvuldigheid gehandeld door te schieten met zware kogels op openbaar terrein. Joska Gosens en haar man waren zelf actief binnen de jachtwereld. Haar man had net een jachtgeweer voor haar gekocht. Ze zouden juist samen in dat weekeinde naar de Ardennen gaan om daar in gezelschap van anderen te gaan jagen. **Bron:** Brabants Dagblad

Zeehondenbont

Er komt een Europees verbod op de commerciële handel in zeehondenbont. Volgens

Europarlementariër Toine Manders (VVD) zijn alle betrokken partijen het hierover eens geworden. Er zijn echter wel uitzonderingen. De Inuitbevolking mag op de traditionele manier blijven jagen en zij mogen onder strikte voorwaarden bont in de EU blijven verkopen

Bron: Noord-Hollands Dagblad

Muskusratten

De provincie Groningen start een proef waarbij muskusratten niet meer worden bestreden.

Eventuele extra schade die de dieren tijdens het experiment toebrengen, wordt door de provincie vergoed. Groningen wil duidelijk krijgen in hoeverre de muskusratten schade veroorzaken aan oevers als de dieren niet meer worden gevangen.

Bron: Noord-Hollands Dagblad

Konijnen

Volgens Frans Erinkveld, Boswachter bij Staatsbosbeheer Schoorl, vindt er een licht herstel plaats van de konijnenstand. De konijnenziekte VHS heeft een paar jaar geleden veel slachtoffers geëist. Erinkveld vermoedt dat de konijnenpopulatie nog sneller herstelt als er een begrazingsproject zou zijn. Er is dan meer jong gras en dat vinden konijnen lekkerder en bovendien is dit gras rijker aan vitamines. Vroeger vonden de duinbeheerders dat gegraaf van die konijnen verschrikkelijk. Dat ondermijnde de duinen. Nu wordt daar heel anders over gedacht. Door het graven van holen zorgen konijnen voor diversiteit en dynamiek in het gebied. De vos speelt hierin als predator een ondergeschikte rol. Vossen leven meer van muizen en dergelijke. Een vos krijgt een gezond konijn niet snel te pakken. Als ze een konijn pakken is dat in de regel een zwak exemplaar. Volgens de boswachter helpt de vos op die manier juist mee aan het versterken van de konijnenpopulatie.

Bron: Noord-Hollands Dagblad

Voor anti-jacht groepen is er eens per halfjaar een overleg. Voor meer informatie kunt u contact opnemen met Jan van den Berg, telefoon 054-736 13 22.

Als u informatie heeft voor deze rubriek of wilt reageren, kunt u mailen naar de redactie van Argus. Het redactieadres vindt u in het colofon op pagina 3.

Aanbevelingen voor wilde dieren in het Nederlandse landschap

*Ooievaars zullen in Den Haag niet
snel worden bestreden.*

Foto: Gerard Ellenbroek

JAN BOUTERSE



Dit artikel is gericht aan de wilde dieren in Nederland. Het bevat aanbevelingen voor die dieren over hoe zij zich het beste kunnen gedragen om op zo'n aangenaam mogelijke wijze en in lengte van dagen te overleven. Om dat te kunnen doen, is enige intelligentie en wat aanpassingsvermogen vereist, waarbij ik niet kan zeggen welke van deze twee eigenschappen op de eerste plaats komt. Wat betreft dat aanpassingsvermogen: in het algemeen is het niet zo handig voor een dier om heel erg schuw te zijn. Want dan loop je de kans om dag en nacht op de vlucht te zijn. Aan de andere kant is het gevaarlijk om al te dicht bij de mensen te komen. Wat betreft de intelligentie: ik heb ooit een van een hondje gehoord dat de post voor zijn baasje uit de brievenbus haalde en daarbij de echte brieven kon sorteren van het drukwerk. Maar laten we niet afdwalen: dieren kunnen in het algemeen niet lezen en daarom zou ik de lezers van Argus willen vragen of zij dit artikel op zoveel mogelijk plekken in de Nederlandse natuur willen voordragen, hardop, zodat zoveel mogelijk dieren worden bereikt.

Vooraf

Als voorafje een afschrikwekkend maar leerzaam voorbeeld uit de plantenwereld. In mijn woonplaats Alphen aan den Rijn is het gevaarlijk om een boom te zijn. Niet dat de ambitieuze bestuurders van dit uit zijn voegen gegroeide dorp niets met bomen en groenvoorziening te maken willen hebben. Enkele jaren geleden is het ze zelfs gelukt om Alphen tot de groenste gemeente van Nederland uitverkozen te krijgen, en zelfs gedeeld eerste, groenste van Europa. En trots dat ze waren!

Maar nu de bomen. Die worden door veel mensen vooral lastig gevonden: ze groeien, geven hinderlijke schaduw, de wortels tillen stoep- en straattegels op, in de bloeitijd van sommige soorten komt er een kleverige regen van honing of meeldauw afzetten op de onder de bomen geparkeerde auto's en in de herfst verliezen ze vruchten en bladeren die de dakgoten en regenputjes verstoppen. En in sommige straten worden bomen gevaarlijk gevonden, auto's kunnen er tegen aan rijden en er kunnen in het donker enge mannen achter staan. Ik heb vrouwen met opschrijfboekjes zien rondfietsen die per

straat aan het turven waren hoe eng het er was. Kortom, redenen genoeg voor de plantsoendienst om bomen om te zagen, waar het maar kon als er iemand maar even klaagde. Of we nu wel of niet de groenste gemeente van de Nederland zijn. In reactie daarop zijn er in de afgelopen jaren een heleboel bomen ziek geworden, de paardenkastanjes voorop.

De moraal van het verhaal: het is gevaarlijk om te groeien en te bloeien, voor voortplanting te zorgen, overlast te geven of ook ziek te worden (want dat kost geld). Tegenwoordig zijn daarom juist die bomen populair die klein blijven, geen schaduw geven, zo min mogelijk wortels hebben en niet bloeien. Waarom dan niet gelijk bomen van kunststof neergezet? Die zou je ook nog kunnen voorzien van zonnepanelen om elektriciteit op te wekken en van een filtersysteem om fijnstof uit de lucht te halen...

De aanbevelingen

Hier volgen dan de aanbevelingen voor de dieren, waarbij we de problemen met de bomen in ons achterhoofd als waarschuwing mee laten spelen.

1. Zorg ervoor dat het niet te goed met je gaat en houd je een beetje in bij de voortplanting. Want anders denken veel mensen dat je met je soortgenoten een 'plaag' vormt. Dan worden die mensen heel boos en willen je schieten. Heel mooi is het wanneer je op de zogenaamde Rode Lijst wordt vermeld: extra aandacht en bescherming valt je dan ten deel. Ik weet: het is een wankele balans. Onze vriend de steenmarter was in Nederland bijna uitgestorven, toen er er vanuit het oosten een opmars kwam van soortgenoten die zich beter aanpasten aan de menselijke beschaving. Zij breidden zich uit en nu worden ze hier en daar als overlast gezien.
2. Aanhakend aan punt 1: je kunt het beste maar een min of meer verborgen leven leiden en schuw zijn. Als je je al te opzichtig en in te grote aantallen aan de mensen vertoont, wordt er al snel gedacht dat je niet echt 'wild' meer bent. Dat schijnt heel erg te zijn. Je moet je ook vooral niet inlaten met verwante soortgenoten die door mensen gefokt zijn. Want als je daar verliefd op wordt, loop je ook de kans dat jij en je nakomelingen als tamme of halfwilde dieren worden gebrandmerkt en zomaar geoogst mogen worden. Sommige ganzen kunnen daarvan meepraten (of juist niet meer).
3. Als je een verborgen leventje niet zo ligt, kun je je het beste maar heel goed aan de mensen aanpassen. Maar je moet wel de juiste mensen uitkiezen. Als huiszwaluw ben je plaatselijk heel geliefd, maar word je door andere mensen vooral hinderlijk gevonden. Het mooiste is wanneer je een symboolfunctie hebt. Ooievaars zullen in Den Haag niet snel worden bestreden. En misschien maken bevers in Beverwijk een goede kans, en otters in Otterlo?
4. Wat heel gevaarlijk is: wanneer je veel lawaai maakt, stinkt, vuilniszakken kapot scheurt, schijnaanvallen uitvoert op mensen, dijken ondergraaft, kuiltes graaft in sportvelden. Zilvermeeuwen en muskusratten zijn weinig populair in dit kikkerlandje. Dat is wel oneerlijk. Voor deze soorten is er zo overvloedig voedsel te vinden, in een maatschappij die gebaseerd lijkt te zijn op verkwisting (weggegooid voedsel) en overbemesting (voedselrijke sloten). Komen er dieren die daar wat aan willen doen, zijn ze weer niet welkom.
5. Maak je nuttig, dat kan voor jou het ei van Columbus zijn. Je kunt er populair mee worden! Ga bijvoorbeeld eikenprocessierupsen eten, of probeer eens of je maag opgewassen is tegen planten als Ambrosia, Jacobskruiskruid of de Reuzenbereklauw. Ik weet, dat is niet makkelijk en die planten en dieren hebben er eeuwen over gedaan om zo min mogelijk appetijtelijk te zijn, maar probeer het toch maar eens. Zo zijn er nog wel meer plekken in de Nederlandse ecosystemen te vinden waar je als dier een nuttige functie kunt vervullen.
6. Aanknopen aan het vorige punt: denk ecologisch. Probeer te achterhalen waar ecosystemen zijn waar plaats voor je is. Aaseters zijn welkom in de Oostvaardersplassen, kauwtjes weten dat de hondendrollen, die overal in Nederland zijn te vinden, juist ook in natuurgebie-



Wees aaibaar: Een pimpelmees die zijn jongen voert in de achtertuin, doet het beter bij de mensen dan een Vlaamse gaai, die een merelnest uithaalt. Foto: Gerard Ellenbroek.



Vroeger stonden in Nederland reigers op het menu... Foto: Gerard Ellenbroek.

- den, zulke lekkernijen als maïskorrels bevatten.
7. Naast 'oogsters' en 'bestrijders' zijn er ook aardige mensen in Nederland. De richten natuurgebieden in met drinkplaatsen en dan niet om daar gemakkelijk op dieren te schieten, bouwen dure ecodeucten en dat soort zaken meer. Maak daar gebruik van, niet al te opzichtig maar liefst op zo'n manier dat die mensen het heel spannend vinden sporen van jou te vinden. Misschien komt er dan nog een filmploeg opnames van jou maken, dan word je beroemd.
 8. Het helpt om eens in de zoveel tijd, maar niet al te vaak, een witgekleurd jong te produceren. Dan kom je misschien in de krant, of zelfs op de televisie. Reken wel op enige onrust, want je krijgt zeker extra belangstelling. Vreemd genoeg is er nauwelijks belangstelling voor zwarte exemplaren (melanisme) en heb je altijd de kans dat een afwijkend uiterlijk of gedrag niet wordt getolereerd.
 9. Als je een vogel bent, helpt het als je mooi kunt zingen. Veel mensen houden niet van meeuwengekrijs en kraaiengekras (hoewel kraaien zangvogels zijn). Ga niet in grote kolonies broeden (roeken) of in massale vluchten overlast veroorzaken (spreeuwen). Een mooi verenkleed helpt niet altijd om populair te zijn (gaaïen) en verder moet je ook niet al te oversekst gedragen (wilde eenden). Ten slotte helpt het zeker niet als je smakelijk vlees hebt. Hoewel: vroeger stonden reigers op het menu en andere soorten die tegenwoordig niet echt als eetbaar worden beoordeeld.
 10. Je bent nog in het buitenland en je wilt graag naar Nederland. Wat je dan vooral niet moet doen: aangeven dat je van heel ver weg komt en hier graag de variatie in de natuur wilt vergroten. En dan op je eigen houtje de grens oversteken. Je bent niet Nederlands, je bent allochtoon! Dat is heel gevaarlijk en heel strafbaar!! Het beste wat je kan overkomen is dat jouw soortgenoten ooit - maar niet al te lang geleden - in Nederland hebben rondgelopen, gekropen gevlogen of gezwommen, maar officieel uitgestorven zijn. Dan mag je misschien meedoen in een herintroductieproject, interessant als je een bever of otter bent, of een hele mooie vlinder.
- Samengevat: stel je als dier in Nederland bescheiden op; pas je onopvallend aan, wees niet al te schuw maar zoek ook niet te snel toenadering tot mensen of andere dieren; toon je dankbaar voor de voorzieningen die voor jouw worden getroffen; probeer een nuttige functie in de samenleving te vervullen; wees liever een 'underdog' dan een mafkees, maar pak wel alle kansen om je op een slimme en positieve manier in de media te presenteren. Succes ermee!

Herrie bij de paters van Don Bosco



Al enkele eeuwen verrichten de paters Salesianen van Don Bosco, in navolging van hun grote voorbeeld en oprichter van hun orde, Melchiorre Giovanni Bosco, voortreffelijk werk met het begeleiden en opleiden van jonge mensen overal in de wereld. Zo ook op de Veluwe, waar de paters in de buurt van Apeldoorn, bij de Halte Assel, tussen Hoog Soeren en Kootwijk, een kloosterboerderij opzetten. In deze “Mariahoeve” ontvangen de paters al tientallen jaren groepen jongeren om hen zich te laten bezinnen op het leven, op wat ze zijn of zouden willen zijn.

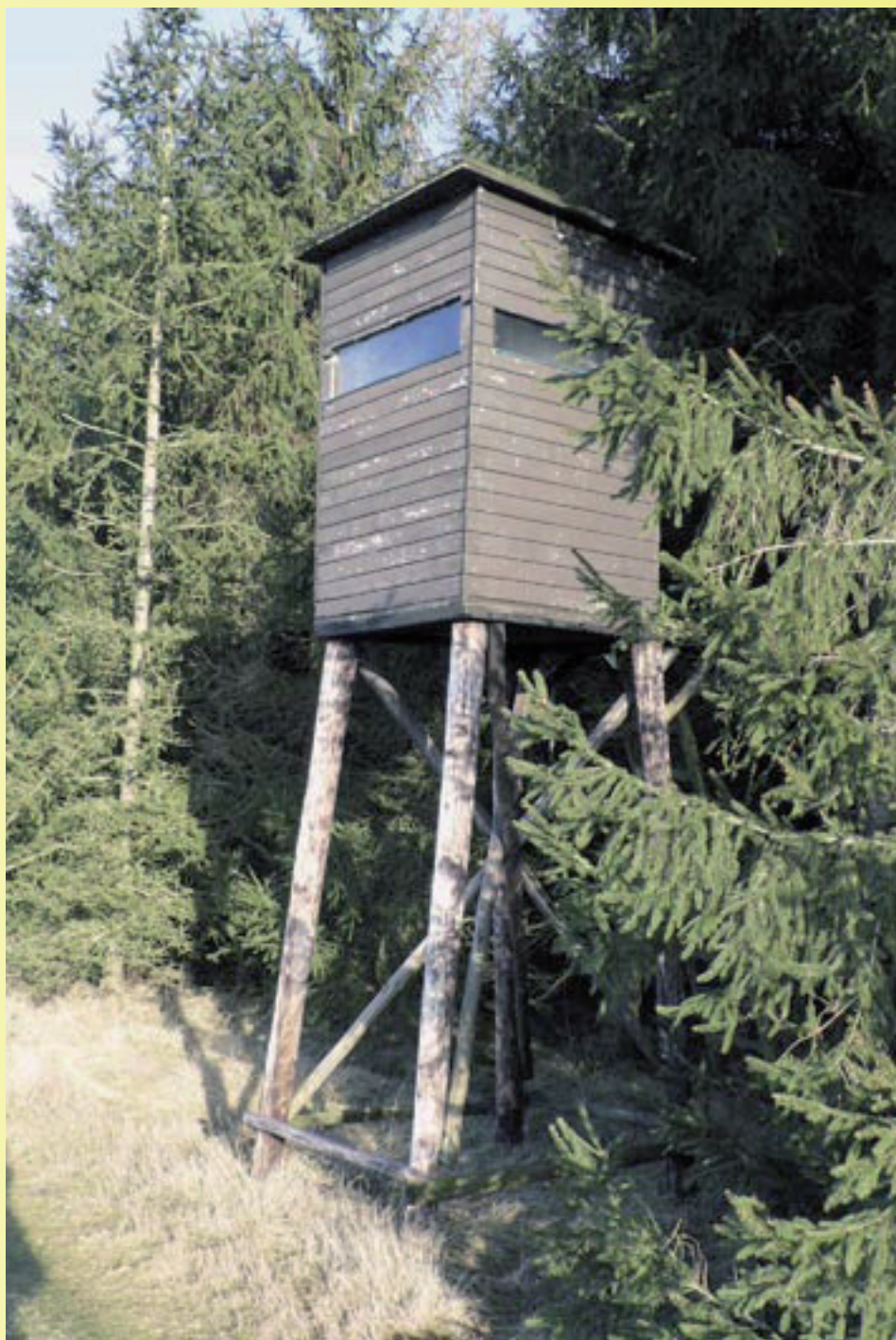
Op de website “Verborgen vuur”, www.verborgenvuur.nl, kunnen we lezen hoe de paters van Don Bosco hun eigen jongeren-centrum in Assel aanbevelen: *“Zoek je een geschikte plek voor vorming, bezinning en ontspanning? Werk je met jonge mensen? Kom dan naar Assel Don Bosco Centrum!”* *“Midden in een schitterend natuurgebied krijg je er alle ruimte om even uit de sleur en stress van school, studie en werk te stappen. ‘In de middle of nowhere’ kun je letterlijk ‘afstand nemen’ van je dagelijkse beslommingen. Je komt tot rust en je kunt samen iets doen aan de ontwikkeling van jezelf en van je groep.”*



De “Mariahoeve”, het bezinningscentrum van de paters van Don Bosco in Assel, gemeente Apeldoorn. Foto: Archief De Faunabescherming.

Maar deze “plek voor vorming, bezinning en ontspanning” heeft toch ook zijn schaduwzijde. Dat ondervond één van onze medefaanbeschermers, Harry Voss, toen hij op één van zijn speurtochten op de Veluwe bij het landgoed van de paters terecht kwam. Tot zijn grote verbazing ontdekte hij in het gebied rond de Mariahoeve maar liefst vier jachthutten. Terecht vroeg hij zich af, wat de paters precies voor ogen hebben als ze op hun boerderij jongeren aanbieden “tot rust” te komen.

De rondgang over het terrein leverde echter nog meer opmerkelijke feiten op over activiteiten, die je niet vanzelfsprekend zou verwachten bij een bezinningsoord. Zo werd er bij één van de vele gaten in de omheining rond het terrein een druk gebruikte voederplaats voor herten aangetroffen. Zelfs werd er in een hoek van het terrein een heuse vangkooi voor vossen gevonden. Als “lok”-voer waren in de kooi een dode fazant en een dode kip opgehangen. Los van de ethische vraag of het ophangen van dode dieren



Eén van de vier jachthutten op het terrein van Don Bosco. Foto: Harry Voss

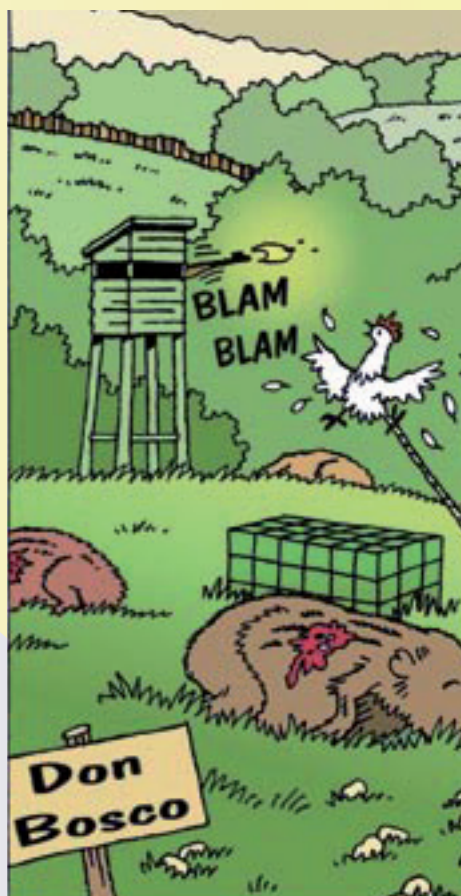
wel acceptabel is, is het ophangen van een dode kip ook nog eens een overtreding van de Wet.

Besloten werd het reilen en zeilen van de paters op de jongeren-boerderij maar eens aan te kaarten bij de gemeente Apeldoorn. Met name op de vraag of het oprichten van jachthutten op het terrein van de paters wel legaal is, wilden we graag antwoord hebben van de gemeente.

Inmiddels heeft de gemeente naar aanleiding van de vele vragen die er zijn gesteld over

de aanwezigheid van jachthutten en andere voor de jacht gebruikte bouwwerken in de bossen rond Apeldoorn, een speciale commissie opgericht, die zich gaat buigen over deze problematiek.

De leiding en het bestuur van het jongeren-centrum van de Salesianen in Assel toonde zich erg ongelukkig met de publiciteit. Bij monde van Adri Maat, landelijk bestuurslid van de religieuze gemeenschap, liet men weten dat als het om illegale bouwwerken gaat, deze zo spoedig mogelijk zullen worden afgebroken. Overigens is men zich, aldus de

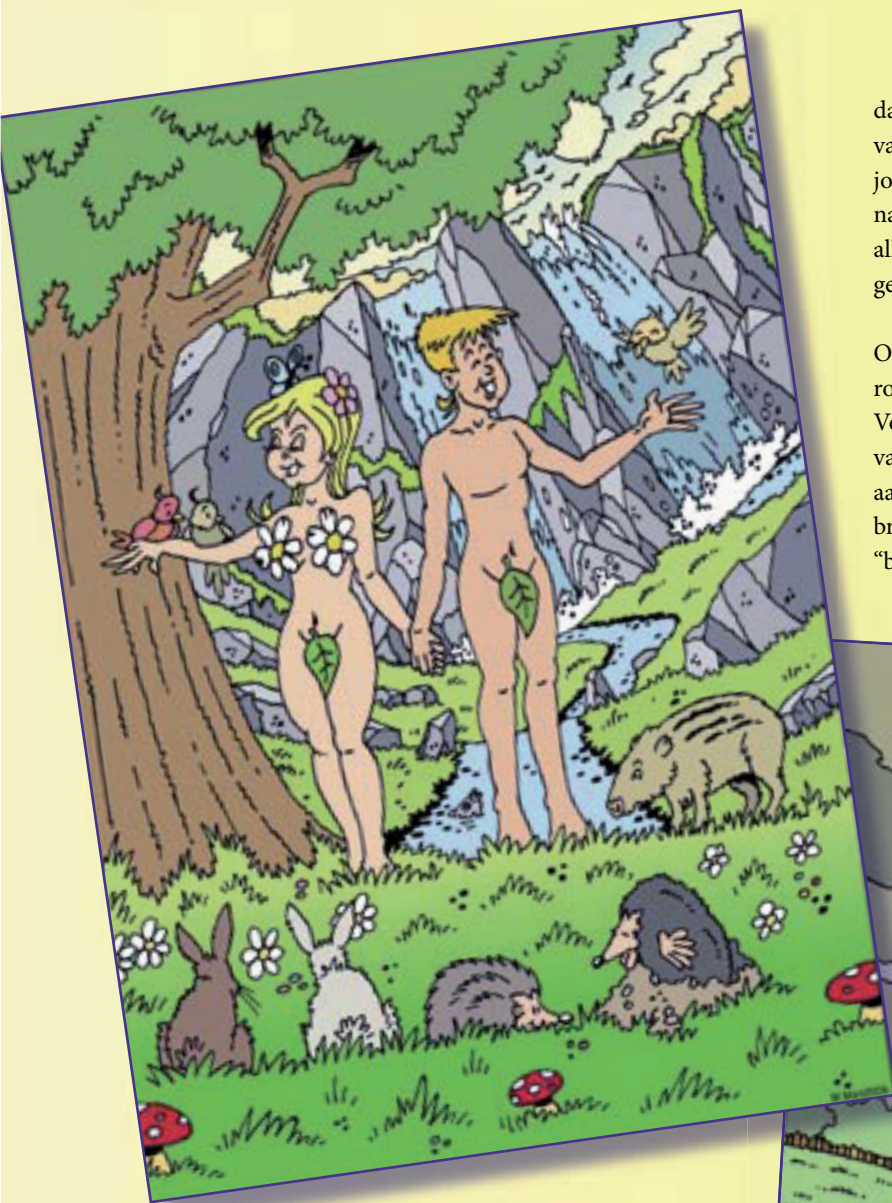


heer Maat, van geen kwaad bewust, want 'deze hutten staan er al sinds de tijd van de Noormannen'. Dat is natuurlijk geen excuus en het bevestigt bovendien dat de paters ook in het verleden hun zaken goed hadden geregeld. Het geeft geen pas dat een bezinningsoord, of het nu religieus getint is of niet en of het nu voor jongeren of voor ouderen is, het doden van in het wild levende dieren op haar grondgebied willens en wetens toestaat. Jachthutten, vangmiddelen, voerplaatsen en kapotte hekken horen



De vangkooi voor vossen met een dode fazant en dode kip als lokaas. Foto: Harrie Voss.





daar niet thuis. En jagen al helemaal niet. De paters Salesianen van Don Bosco hebben in Assel een fantastische locatie voor jongeren tot hun beschikking in een prachtig en uitgestrekt natuurgebied. Ze horen te beseffen dat jacht en alles wat daarmee verband houdt van hun grondgebied gewerd dient te worden.

Om ons ongenoegen over de gang van zaken op het landgoed rond de Mariahoeve in Assel kracht bij te zetten, zal Harry Voss binnenkort namens De Faunabescherming het origineel van de afbeelding op de achterzijde van deze Argus aanbieden aan de directie van "Don Bosco Centrum Assel". Hopelijk brengt deze prent ook de paters van de Mariahoeve tot "bezinning".

